

 impact lab

Politické inovácie

www.impactlab.sk

Politické inovácie

Politické inovácie vznikli v reakcii na recesiu demokracie, ktorú sprevádza nárast polarizácie, autoritárstvo a spoločenské konflikty. Tento koncept zdôrazňuje, že inovácie môžu byť účinným prostriedkom na riešenie politických problémov, ktoré obmedzujú demokraciu.

Profesorka Johanna Mair zo Standfordskej univerzity priblížila koncept politických inovácií v časopise *Stanford Social Innovation Review* v článku [Emerging Field of Political Innovation](#). Uvádza, že **ak hovoríme o politických inováciách, máme na mysli iniciatívy občianskych organizácií, ktoré identifikujú problémy v politickom systéme a spolupracujú na ich riešení.**

Na rozdiel od politického aktivizmu, ktorý sa často snaží o zvrhnutie systémov, alebo klasickej politiky, ktorá vytvára nové politické subjekty, sa politická inovácia zameriava na zlepšenie existujúcich systémov zvnútra. Politické inovácie implementujú nové nástroje zo sveta sociálnych inovácií – od procesu nachádzania problémov, rozvíjania myšlienok, experimentovania, vytvárania riešení, cez ich testovanie a zlepšovanie nových produktov, metód alebo technológií a ich škálovanie.

Politické inovácie majú byť podľa Johanny Mair kolektívnym úsilím a majú zabezpečiť, aby demokracia zostala naďalej efektívnym systémom na dosiahnutie spoločenského pokroku. Inak povedané, **udržanie a posilnenie demokracie, ktorá je pre všetkých, je vecou a zodpovednosťou nás všetkých, nielen politikov.**

Aktivity politických inovácií môžu cieľiť na:

- občanov, občianky – mobilizujú tých ľudí, ktorí sa nejakým spôsobom cítia vylúčení z politického systému alebo podporujú iniciatívy, ktoré vytvárajú väčšiu súdržnosť medzi obyvateľmi;
- lídrov, líderky – predpokladajú identifikáciu a výchovu mladých ľudí, ktorí sa už v politike angažujú;
- systémovú zmenu – snaha posilňovať demokratickú infraštruktúru a pravidlá.

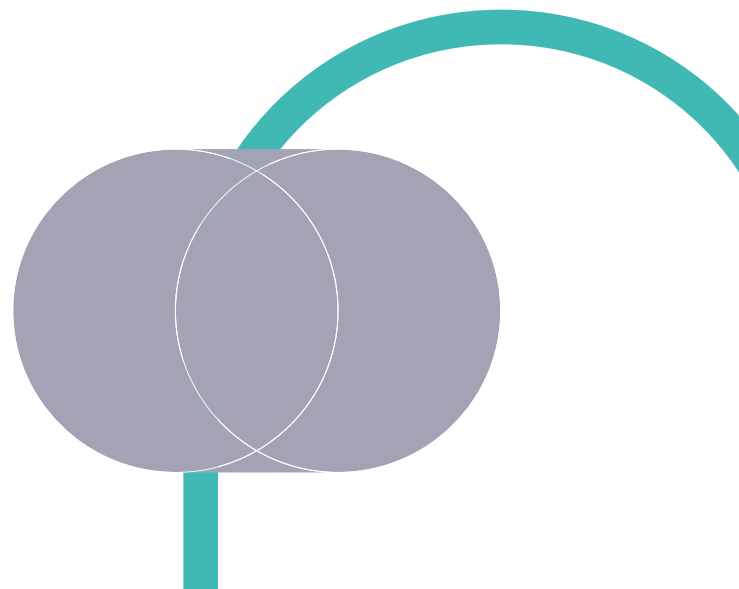
Zapojenie občanov a občianok

Príkladom politickej inovácie zapájajúcej občanov je **koncept občianskych zhromaždení**, ktorý funguje v západnej Európe. Tieto zhromaždenia vyberajú občanov a občianky žrebovaním, aby rokovali o politických otázkach a navrhovali riešenia, čím podporujú ich účasť na rozhodovaní. Ďalším príkladom je vzostup participatívneho rozpočtovania na regionálnej úrovni, pri ktorom občania a občianky priamo rozhodujú o tom, ako sa pridelujú verejné prostriedky, čím sa zvyšuje transparentnosť a inkluzívnosť.

Práve samosprávy sú tými, ktoré sa ukazujú ako dôveryhodnejšie v porovnaní s národnými vládami – majú možnosť aktívne zapojiť občanov a pružne aj inovatívne reagovať na naliehavé záležitosti, akými sú napríklad humanitárna pomoc alebo hospodárske krízy.

Podstata politických inovácií spočíva v zmene predstavy o demokracii a jej fungovaní tak, aby táto bola pružná, reagovala na spoločenské potreby a zabezpečila aktívnu úlohu občanov pri formovaní správy vecí verejných.

Jedným zo základných atribútov medziľudských vzťahov je dôvera. Dnešná doba je charakterizovaná "stratou dôvery" – nedôvera k inštitúciám, spoločnosti a tým aj postupný rozpad demokratických hodnôt. (DEKK Inštitút). Pre zlepšenie dôvery je potrebné investovať do obnovy lokálnych komunít (podpora súdržnosti). Príkladom takýchto projektov sú **lokálne kultúrne, komunitné centrá**, založené angažovanými, aktívnymi ľuďmi vo svojom meste, obci.

Zapojenie lídrov a líderiek

Zapájaniu líderiek do politického života a riešeniu výziev, ktorým čelia ženy v súvislosti s ich rovnocennou účasťou na verejnom živote, prináša program [Women's Democratic Leadership Academies](#) od National Democratic Institute.

Príklad politickej inovácie máme aj na Slovensku. Je ním program [Public Leadership Academy](#). Pomáha profesionalizovať expertov a expertky štátnych a verejných inštitúcií, rozvíja ich líderské, manažérske a implementačné zručnosti. Týmito aktivitami buduje program komunitu profesionálov a profesionálok, ktorých cieľom je zlepšovať kvalitu života v našej krajine.

Systemová zmena

Aktivity na posilňovanie demokracie nie sú novinkou. Ani na Slovensku. Už od 90-tych rokov vznikali v našej krajine iniciatívy, ktoré skvalitňovali politickú kultúru alebo sa zasadzovali o väčšiu transparentnosť.

Od roku 2012 podporujú firmy cez [Fond pre transparentné Slovensko](#) watchdogové a analytické organizácie, ktoré prispievajú ku kontrole dodržiavania zákonov či etických noriem a k zmenšovaniu priestoru pre korupciu a únos štátu.

Slovensko.Digital vďaka grantu vytvorilo špecializovanú metodiku Red Flags na hodnotenie štátnych IT projektov, čím dlhodobou vytvára tlak na šetrnejšie vynakladanie štátnych prostriedkov. **Transparency International** zvýšilo verejnú kontrolu nad prácou súdov a prokuratúry, a to zostavením rebríčka kvality sudcov. Analyzovali tiež problémy samosprávnych krajov v oblasti dopravy, nedostatky volebnej legislatívy pre regionálnymi voľbami či zneužívanie žurnálnych médií. **Nadácia Zastavme korupciu** vytvorila projekt Zindex, ktorý hodnotí verejné obstarávanie štátu aj samospráv. **Aliancia Fair-play** mala možnosť robiť investigatívu a analýzy, ktoré odhalili vážne kauzy, plytvanie verejnými financiami či porušovanie zákonov. **Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť** si posvietil na personálne obsadenie vedenia polície na všetkých krajských aj okresných riaditeľstvách. **Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy** vytvoril nástroj na hodnotenie kvality a efektívnosti slovenských nemocníc.

